

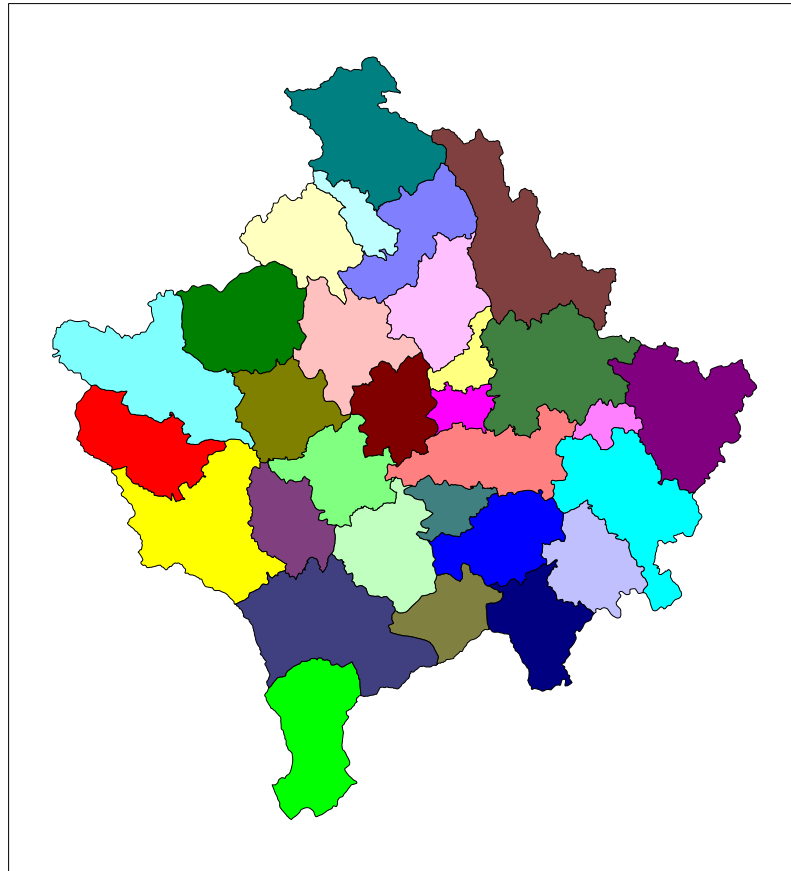

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosova
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Shërbimeve Publike - Ministarstva Javnih Sluzbi - Ministry of Public Services

Serijs 3: Ekonomska statistika

Bruto domaçi proizvod 2004 - 2007

Enti i Statistikës së Kosovës
Zavod za Statistiku Kosova
Statistical Office of Kosovo

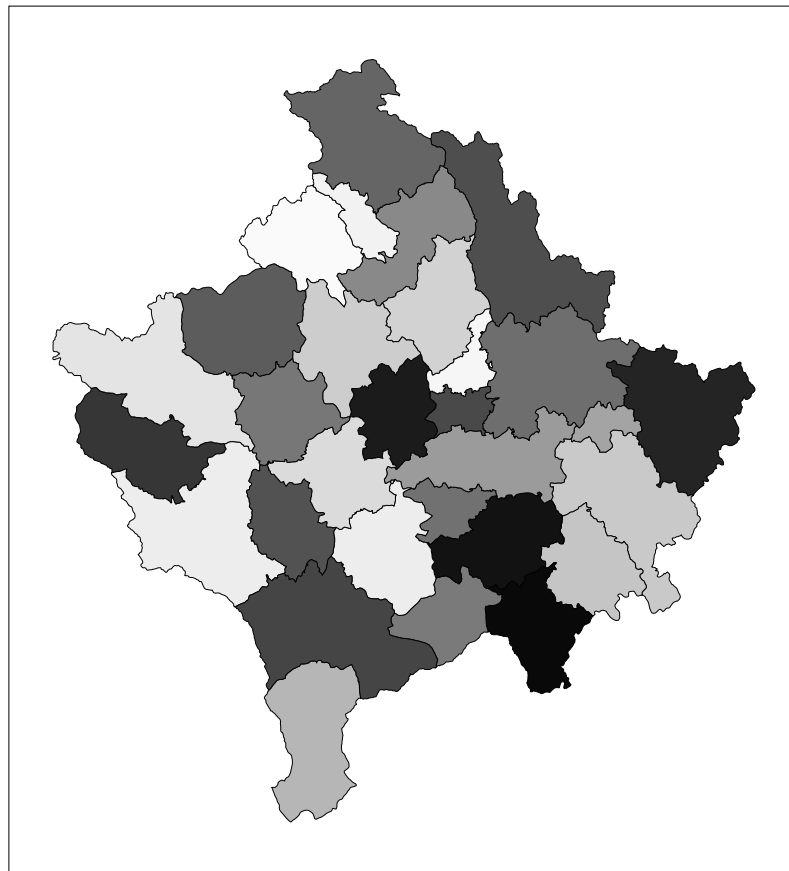

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosova
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Shërbimeve Publike - Ministarstva Javnih Sluzbi - Ministry of Public Services

Series 3: Ekonomska statistika

Bruto domaçi proizvod 2004 - 2007

**Enti i Statistikës së Kosovës
Zavod za Statistiku Kosova
Statistical Office of Kosovo**

Izdavač : Zavod za Statistiku Kosova (ZSK)
Datum Publikacije : April 2009
© Zavod za Statistiku Kosova
Reprodukcija je ovlašćena pošto su odobrena materijalna srestva.
Štampana od: K.G.T Priština, Kosova

Veliki deo ovih informacija je dostupan na internetu,
ebstranici ZSK-a www.ks-gov.net/esk

Predgovor

Zavod za statistiku Kosova (ZSK) u ovoj publikaciji objavljuje prethodne podatke obračuna Bruto domaćeg proizvoda (BDP) za 2004-2007.god., sa pristupom troškova. BDP je izračunavan na osnovu metodoloških načela Evropskog sistema računa, System National Accounts (SNA 1993) i Evropskog sistema računa ("European System of Accounts - ESA 95.).

Podaci iz Nacionalnih računa se koriste za ekonomsko i fiskalno planiranje i za detaljnu razradu programa razvoja za razne sektore ekonomije. Rezultati iz nacionalnih računa, takođe se upotrebljavaju od domaćih i stranih investitora, radi procene ekonomske situacije zemlje i mogućnostima za nove investicije.

ZSK će nastaviti sa razvojem Nacionalnih računa u skladu sa međunarodnim preporukama i nastojaće da publikuje kvalitativne i blagovremene podatke.

Ovu publikaciju je pripremila osoblje nacionalnih računa: Ilir T. Berisha-Direktor Ekonomske statistike i nacionalnih računa, Xhevrie Fetahu, Shqiponjë Bekteshi, Ylli Shala i Ilir Mazrekaj.

Posebno zahvaljujemo Velitchka Petrova, stručnjak iz MMF.

Zahvaljujemo na saradnju Ministarstvo ekonomije i finansija, Centralnu banku Kosova, Ministarstvo javnih službi (sektor NVO) i druge agencije.

Vaši komentuari i sugestije su dobrodošle.

Pričtina, april 2009.

Izvršni direktor ZSK
Avni Kastrati

Skraćenice i simboli

ZSK	Zavod za statistiku Kosova
ESA	Evropski sistem računa (European System of Accounts)
SNA	Sistem nacionalnih računa (System of National Accounts)
BDP	Bruto domani proizvod
ABD	Anketa o budžetu domaćinstava
TPD	Troškovi potrošnje domaćinstava
NPI	Neprofitne institucije koje uslužuju domaćinstva (Non profit institutional serving household)
COICOP	Klasifikacija individualne potrošnje prema svrsi
FBK	Formiranje bruto kapitala
FFB	Formiranje bruto fiksnog kapitala
FPV	Finalna potrošnja Vlade
ARS	Anketa radne snage
PAD	Poljoprivredna anketa domaćinstava
MMF	Međunarodni monetarni fond
MEF	Ministrstvo ekonomije i finansija
CBK	Centralna banka Kosova
BU	Bilans uplata
NVO	Nevladine organizacije
OSBE	Evropska organizacija za bezbednost i saradnju
TPŠK	Trust penzionih štednji Kosova
CIF	Troškovi, osiguranje, transport
FOB	Slobodan na brodu (od carine)
ICP	Indeksi cena potrošnje
IVJ	Indeks vrednosti jedinice
:	Nema podatka
-	Ne primenjuje se

S a d r ž a j

	Strana
I. Uvod.....	5
III. Finalna potrošnja domaćinstva.....	9
2. Troškovi finalne potrošnje opte Vlade.....	11
Tabela 7: Troškovi finalne potrošnje Vlade Kosova.....	11
Tabela 8: Formiranje bruto kapitala 2004-2007.....	12
4. Finalna potrošnja neprofitnih institucija koje uslužuju domaćinstva (FP i INP).....	13
Tabela 9: Troškovi finalne potrošnje neprofitnih institucija, koje uslužuju domaćinstva	13
5. Uvoz i izvoz roba i usluga.....	13
IV. Metodološke beleške:.....	14
Dodatak Br. 1: Procena privatne potrošnje domaćinstava.....	17
I. Metodologija.....	17
A. Filtracija.....	17
B. Pristup protoka dobara	18
Podaci uvoza/ izvoza	18
Podaci iz poljoprivrede.....	18
Podaci iz poreza	18

I. Uvod

Bruto domaći proizvod na Kosovu za 2004-2007.godinu (sa pristupom troškova)

Republika Kosova je počela proces organizovanja države i praćenja potrebne ekonomske strategije za daljnji razvitak. Pod ovim uslovima, neophodno je da imamo informacije o vrednostima i porastu Bruto domaćeg proizvoda (BDP) kao i druge grupisane podatke nacionalnih računa. Prema preporukama, koncept Sistema nacionalnih računa predstavlja širok okvir, koji na tačan i verodostojan način omogućuje upoređenje informacija uzetih od raznih izvora i podataka prikupljenih sa raznih sektora ekonomije. Cilj ovog sistema je prikazivanje opšte slike ekonomije zemlje putem uporedivih indikatora.

Primena međunarodnog sistema Nacionalnih računa je voma komplikovana. Potpuna primena ove metodologije zavisi od samog razvitka statističkog sistema i ekonomije Kosova. Polazeći od toga, Sistem nacionalnih računa treba da se harmonizuje sa međunarodnim zahtevima.

II. Bruto domaći proizvod u aktuelnim cenama

Osnovni i najznačajniji makroekonomski pokazatelj Sistema nacionalnih računa je Bruto domaći proizvod (BDP), koji predstavlja rezultat proizvodnih aktivnosti svih rezidentnih institucionalnih jedinica.

Izračunavanje Bruto domaćeg proizvoda, u skladu sa metodologijom ESA 95, korišćen za period 2004-2007., bazira se na izvorima postojećih podataka kao i u službenim statističkim anketama, koje se realizuju u ZSK. Prema njihovom broju i sadržaju ove ankete još ne ispunjavaju objektivne statistike nacionalnih računa za ispunjenje zahteva i potpunu implementaciju gore pomenute međunarodne metodologije.

BDP na Kosovu za godine 2004-2007. porastao je sa 3.006,5 na 3.433,6 miliona Euro. BDP po stanovniku porastao je sa istim trendom, sa 1.473 Euro u 2004 godini na 1.612 Euro u 2006 godini.

Tabela 1 - BDP u aktuelnim cenama (Prethodni podaci)

	2004	2005	2006	2007
BDP u aktuelnim cenama	3.006,1	3.068,3	3.191,6	3.433,6
Troškovi finalne potrošnje	3.298,1	3.434,6	3.560,3	3.913,1
Troškovi finalne potrošnje domaćinstava	2.539,1	2.705,7	2.864,7	3.248,4
Troškovi finalne potrošnje Vlade	735,5	705,2	670,8	641,6
Vlada Kosova	355,5	329,2	340,8	327,3
Donatori (plate)*	380,0	376,0	330,0	314,4
Stana zaposlena lica	248,0	258,0	213,0	196,9
Zaposleni iz zemlje	132,0	118,0	117,0	117,4
Toškovi finalne potrošnje NPI	23,5	23,7	24,8	23,1
Formiranje bruto kapitala	701,3	722,2	798,3	892,6
Formiranje bruto fiksnog kapitala	583,6	592,8	657,1	744,3
razlike u inventaru	117,7	129,4	141,2	148,3
Izvoz neto	-993,3	-1.088,6	-1.166,9	-1.372,0
Izvoz roba i usluga	212,4	214,7	285,6	356,8
Izvoz roba	56,9	56,3	110,8	165,1
Izvoz usluga	155,5	158,4	174,8	191,7
Uvoz roba i usluga	1.205,7	1.303,3	1.452,5	1.728,8
Uvoz roba	1.028,7	1.100,2	1.251,9	1.506,2
Uvoz usluga	177,0	203,1	200,6	222,6
Stanovništvo (000)¹	2.041	2.070	2.100	2.130
BDP po stanovniku (Euro)	1.473	1.482	1.520	1.612

* Ukjučujući plate rezidentnih zaposlenika u UNMIK (plate stranih zaposlenika koji borave duže od jne godine na Kosovu, lokalnog osoblja koje je zaposleno u UNMIK, KFOR i drugim organizacijama); vidi dodatak 2.

¹www.ks-gov.net/esk Vitalna statistika Kosova.

Glavna komponenta Bruto domaćeg proizvoda je finalna potrošnja domaćinstava, koja je povećana od 2.539,5 miliona u 2004., na 3.248,4 miliona u 2007.godini. Potrošnja je u velikoj meri bazirana na uvoz roba i usluga. To doprinosi ukupnoj potrošnji stanovništva, oko 50%.

Formiranje bruto kapitalit (FBK) uopšteno učestvuje sa 26% u Bruto domaćem proizvodu u 2007.godini.

Troškovi Centralne vlade u 2004.godini učestvuju sa 24,5% u Bruto domaćem proizvodu, a u 2007.godini sa 18,7%.

Tabela 2: Struktura BDP prema troškovima (%)

	2004	2005	2006	2007
BDP u aktuelnim cenama	100,0	100,0	100,0	100,0
Troškovi finalne potrošnje	109,7	111,9	111,5	114,0
Troškovi finalne potrošnje domaćinstava	84,5	88,2	89,8	94,6
Troškovi finalne potrošnje Vlade	24,5	23,0	21,0	18,7
Vlada Kosova	11,8	10,7	10,7	9,5
Donatori (plate)*	12,6	12,3	10,3	9,2
Stana zaposlena lica	8,2	8,4	6,7	5,7
Zaposleni iz zemlje	4,4	3,8	3,7	3,4
Toškovi finalne potrošnje NPI	0,8	0,8	0,8	0,7
Formiranje bruto kapitala	23,3	23,5	25,0	26,0
Formiranje bruto fiksnog kapitala	19,4	19,3	20,6	21,7
razlike u inventaru	3,9	4,2	4,4	4,3
Izvoz neto	-33,0	-35,5	-36,6	-40,0
Izvoz roba i usluga	7,1	7,0	8,9	10,4
Izvoz roba	1,9	1,8	3,5	4,8
Izvoz usluga	5,2	5,2	5,5	5,6
Uvoz roba i usluga	40,1	42,5	45,5	50,3
Uvoz roba	34,2	35,9	39,2	43,9
Uvoz usluga	5,9	6,6	6,3	6,5

Nominalna vrednost Bruto domaćeg proizvoda porastao je za 7,6% između 2007. i 2006. godine. Značajan porast imao je Formiranje bruto kapitala, koji izražen u nominalnoj vrednosti u 2007.godini u odnosu na prethodne godine je porastao za 11,8%. Iako učešće izvoza u Bruto domaćem proizvodu je skoro neznatno, treba istaći da je beležilo značajan porast u 2007.godini.

Tabela 3: Stopa nominalnog rasta (%)

	2005/2004	2006/2005	2007/2006
BDP u aktuelnim cenama	2,1	4,0	7,6
Troškovi finalne potrošnje	4,1	3,7	9,9
Troškovi finalne potrošnje domaćinstava	6,6	5,9	13,4
Troškovi finalne potrošnje Vlade	-4,1	-4,9	-4,4
Vlada Kosova	-7,4	3,5	-4,0
Donatori (plate)*	-1,1	-12,2	-4,7
Stana zaposlena lica	4,0	-17,4	-7,6
Zaposleni iz zemlje	-10,6	-0,8	0,3
Toškovi finalne potrošnje NPI	0,9	4,6	-6,9
Formiranje bruto kapitala	3,0	10,5	11,8
Formiranje bruto fiksnog kapitala	1,6	10,8	13,3
razlike u inventaru	9,9	9,1	5,0
Izvoz neto	9,6	7,2	17,6
Izvoz roba i usluga	1,1	33,0	24,9
Izvoz roba	-1,1	96,8	49,0
Izvoz usluga	1,9	10,4	9,7
Uvoz roba i usluga	8,1	11,4	19,0
Uvoz roba	7,0	13,8	20,3
Uvoz usluga	14,7	-1,2	11,0

III. Finalna potrošnja domaćinstva

Finalna potrošnja domaćinstava je osnovna komponenta Bruto domaćeg proizvoda sa učešćem trokova i predstavlja troškove rezidentnih domaćinstava, u cilju ispunjenja njihovih potreba i zahteva za robama i uslugama. Ovo ne podrazumeva samo direktno isplaćene robe i usluge, ali , takođe, i njihovo uzimanje/prisvajanje u naturi ili iz sopstvene proizvodnje.

Procena troškova rezidentnih domaćinstava bazirana je na podacima ankete o budžeu domaćinstava (ABD). Ova anketa se organizuje u ZSK, ali kvalitetnost njenih podataka je utican od nesprovođenja popisa stanovništva, (koji je potreban za izradu uzorka) i od prezentiranja evidentnog podizveštavanja.

U cilju ispunjenja zahteva ESA 95 i radi tačnije procene Bruto domaćeg proizvoda, ZSK je odvijao široku aktivnost za procenu potrošnje domaćinstava.

Rezultati su bazirani na podacima ankete domaćinstava, ali su ispravljani metodama ekstrapolacije, koja je urađena u tri koraka:

- svi odgovori su filtrirani i isključeni su odgovori loše kvalitetnosti;
- dobijeni rezultati su agregirani za svaki artikal i povećani su za ukupan broj stanovništva;
- agregirani rezultati za svaku grupu roba su popunjeni podacima sa drugih izvora podataka, kao što su: podaci iz uvoza, podaci iz poljoprivrede, podaci iz poreza, podaci iz velikih kompanija, itd.

Glavna pretpostavka za obračunavanja obuhvata određen limit za minimum konzumiranja hrane u iznosu od 35€ mesečno po stanovniku i sa preko 2,100 kcal hrane po stanovniku u toku dana. Za obračunavanje ukupne potrošnje, procene/vrednosti po stanovniku su množene sa ukupnim brojem stanovništva. Ukupan broj stanovništva za 2004 -2007.godinu iznosio je: u 2004.godini 2.041 miliona stanovnika; u 2005.godini 2.070 miliona stanovnika i u 2006.godini 2.100 miliona stanovnika i u 2007.godini 2.130 miliona stanovnika.

Tabela 4. Privatja potrošnja domaćinstava

Br.	Opis	2004		2005		2006		2007	
		Ukupno	ot toga uvoz ^{/2}	Ukupno	ot toga uvoz ^{/2}	Ukupno	ot toga uvoz ^{/2}	Ukupno	ot toga uvoz ^{/2}
	Ukupna potrošnja	2.489,1	1.110,2	2.648,2	1.235,1	2.805,2	1.338,5	3.187	1.581
1	Hrana ukupno	1.012,2	357,0	1.022,8	356,9	1.079,9	395,0	1.973	1.119
	Neprehr.proizvodi ukup	1.476,9	753,2	1.625,4	878,3	1.725,3	943,5	1.214	462
2	Alkohol i duvan	127,0	115,0	115,4	104,5	146,1	133,0	185	171
3	Odeća i obuća	89,7	82,0	106,9	98,5	131,5	127,0	147	142
4	Stanovanje	501,8	7,0	522,2	11,7	540,2	16,0	579	23
5	Nameštaj	170,0	165,0	190,9	185,9	226,5	221,5	275	270
6	Zdravstvo	47,5	40,0	44,5	36,7	45,7	38,0	48	38
7	Transport	295,7	271,6	372,0	348,5	337,4	310,0	369	336
8	Komunikacije	66,0	2,6	81,0	12,0	98,0	9,0	119	18
9	Rekreacija i kultura	73,0	56,0	77,4	60,1	84,4	64,0	113	92
10	vaspitanje	14,8	0,0	14,7	0,0	18,4	0,0	30	0
11	Hoteli i restorani	40,7	0,0	41,5	0,0	39,4	0,0	41	0
12	Razno	50,6	14,0	58,9	20,3	57,7	25,0	67	28

Izvor: ZSK, ABD, i procene MMF

2/ Uvoz prema proceni u kupovnim cenama (uključujući takse i trgovinsku maržu).

Tabela 5: Učešće uvoza i domaće proizvodnje u procentima finalne potrošnje domaćinstava (%)

	2004		2005		2006		2007	
	Ukupno	Uvoz ^{/3}	Ukupno	Uvoz ^{/3}	Ukupno	Uvoz ^{/3}	Ukupno	Uvoz ^{/3}
Ukupna potrošnja	100,0	44,6	100,0	46,6	100,0	47,7	100,0	49,6
Hrana ukupno	100,0	35,3	100,0	34,9	100,0	36,6	100,0	56,7
Neprehr.proizvodi ukup	100,0	51,0	100,0	54,0	100,0	54,7	100,0	38,0
Alkohol i duvan	100,0	90,5	100,0	90,6	100,0	91,0	100,0	92,7
Odeća i obuća	100,0	91,5	100,0	92,2	100,0	96,6	100,0	96,8
Stanovanje	100,0	1,4	100,0	2,2	100,0	3,0	100,0	4,0
Nameštaj	100,0	97,1	100,0	97,4	100,0	97,8	100,0	98,2
Zdravstvo	100,0	84,1	100,0	82,6	100,0	83,2	100,0	79,8
Transport	100,0	91,8	100,0	93,7	100,0	91,9	100,0	91,0
Komunikacije	100,0	4,0	100,0	14,8	100,0	9,2	100,0	15,3
Rekreacija i kultura	100,0	76,7	100,0	77,6	100,0	75,9	100,0	81,3
Vaspitanje	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	-
Hoteli i restorani	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	-
Razno	100,0	27,7	100,0	34,4	100,0	43,4	100,0	42,2

3/ Uvoz prema proceni u kupovnim cenama (uključujući takse i trgovinsku maržu).

Tabela 6: Privatna potrošnja domaćinstava - domaći koncept

	2004	2005	2006	2007
Potrošnja domaćinstava- domaći koncept	2.489	2.648	2.805	3.187
+Konsumi i rezidentëve jashtë shtetit	51,0	56,4	61,9	64,9
- Konsumi i jo- rezidentëve në Kosovë	26,6	25,9	25,8	25,9
+ Konsumi lokal i të huajve, të cilët konsiderohen rezident	26,0	27,1	23,4	22,4
Potrošnja domaćinstava – nacionalni koncept	1+2-3+4	2.539	2.706	2.864
		3.248		

Bazitajući se na definicije SNA 93 (System of National Accounts - Sistem nacionalnih računa), konačna potrošnja domaćinstava uključuje i troškove nastale u inostranstvu i troškove stranaca koji su rezidenti (a koji nisu uključeni u ABD). Obračun finalne potrošnje domaćinstava transformiran je od unutrašnjeg koncepta na nacionalni koncept povećanjem troškova domaćinstava u inostranstvo i smanjenjem troškova ne-rezidenta u unutrašnju teritoriju, kao što je zabeleženo u Platni bilans. Šta više, porasla je potrošnja stanovnika stranaca. Bazirajući se na sporazumu tokom misije MMF-a vezano za Platni bilans (jul 2007.), lokalna potrošnja stanovnika stranaca odgovara 14 odsto njihovih plata.

2. Troškovi finalne potrošnje opte Vlade

Finalna potrošnja Vlade samtoji se od zbira kupljenih roba i usluga, nadoknade radnika i potrošnje fiksnog kapitala (output ne za prodaju), smanjena za prihode od prodaja (proizvodnja za tržište).

Tabela 7: Troškovi finalne potrošnje Vlade Kosova

Opis	2004		2005		2006		2007	
	Opšta	Centralna	Opšta	Centralna	Opšta	Centralna	Opšta	Centralna
OUTPUT ukupno (2+3)	364,4	234,7	337,4	213,2	353,8	224,8	344,4	216,6
Proizvodnja ne za tržište	334,1	215,7	306,1	192,8	316,0	195,2	300,8	175,5
Proizvodnja za tržište	30,3	19,1	31,3	20,3	37,8	29,6	43,6	41,2
Međufazna potrošnja	160,4	115,6	104,3	82,2	134,1	106,6	119,2	93,8
Bruto dodata vrednost (1-4)	204,0	119,1	233,1	131,0	219,7	118,1	225,2	122,9
Potrošnja fiksnog kapitala	21,4		23,1		24,8		26,5	
Finalna potrošnja Vlade (2+6)	355,5		329,2		340,8		327,3	

Napomena: U finalnu potrošnju Vlade nisu uključeni grantovi destinacija donatora (GDD) i donacije u naturi.

3. Formiranje bruto kapitala (FBK)

Bazirano na metodologiji ESA 95, formiranje bruto kapitala predstavlja zbir formiranja bruto fiksnog kapitala i razlika u inventaru.

Formiranje bruto fiksnog kapitala (FBFK) predstavlja vrednost potrebnih dugoročnih roba dobijenih od rezidentnih jedinica, koje se u drugom procesu proizvodnje upotrebljavaju sa vremena na vreme ili stalno duže od godinu dana, kao i vrednost dobara i usluga obuhvaćenoj u vrednosti fiksnog kapitala potrebnih dobara.

Zbog činjenice da domaća proizvodnja nije dosta razvijena, osnovni izvor podataka za investicije su podaci iz uvoza. Pod ovim okolnostima, za procenu Formiranja bruto fiksnog kapitala podaci za mehanizaciju i opremu su preuzeti iz uvoza. Vrednost građevina bazirana je na vrednosti bazičnog materijala proizvedenog u ovoj aktivnosti, bez obzira da li je on uvezen ili proizveden na Kosovu.

Procena razlika u inventaru bazirana je na rezultatima Strukturne ankete preduzeća, koju je realizovao ZSK u 2005.godini, po metodološkim pretpostavkama ekonomskog razvitka.

Tabela 8: Formiranje bruto kapitala 2004-2007.

Br,	Opis	2004	2005	2006	2007
1	Mašine i oprema - import (2+3)	144,9	109,5	124,4	161,4
2	kapitalne robe (osim prevoznih sredstava)	128,9	86,0	101,1	92
3	Oprema i oprema prevoza	16,1	23,5	23,2	25,6
4	Građevina	438,6	483,3	532,7	583
5	Formiranje bruto fiksnog kapitala (1+4)	583,6	592,8	657,1	745
6	Zalihe	117,7	129,4	141,2	160,0
7	Formiranje bruto kapitala (5+6)	701,2	722,2	798,3	905

4. Finalna potrošnja neprofitnih institucija koje uslužuju domaćinstva (FP i INP)

Finalna potrošnja neprofitnih institucija koje uslužuju domaćinstva obuhvata nadoknade radnika i kupovinu dobara i usluga, umanjena za bilo koji dobit iz prodaja dobara i usluga, koje mogu biti obuhvaćene u finalnoj potrošnji domaćinstava.

U procenama BDP za period 2004-2006., neprofitne institucije koje uslužuju domaćinstva sastoje se od političkih partija i nevladinih organizacija (NVO). Zbog raznovrsnosti prirode organizacija koje čine ovaj sektor, procene su bazirane na raznim izvorima podataka, kao što su : OSBE, Ministarstvo za javne poslove, itd. Osnovni Indikatori prikazani su u Tabeli 9.

Tabela 9: Troškovi finalne potrošnje neprofitnih institucija, koje uslužuju domaćinstva

Br.	Opis	2004	2005	2006	2007
1	Proizvodnja (output)	23,54	24	25	23
2	Međufazna potrošnja	9,92	9	10	9
3	Bruto dodata vrednost (1-2	13,62	14,26	14,9	14,1

5. Uvoz i izvoz roba i usluga

Uputstvo Bilansa uplata MMF (BPM5) kupo-prodaju roba definiše kao: komercijalizaciju roba (sa nekim izuzecima). To je tako zato što pokretne robe, za koje realne ili obračunavane promene svojine javljaju se između rezidenta i nerezidenta;

Definicija bilansa uplata MMF je u potpunosti dosledna definiciji ESA 95 za trgovinu roba koja nam omogućuje da se podaci bilansa uplata upotrebljavaju direktno u nacionalnim računima Kosova.

Statistički podaci trgovine roba koji su prikupljeni u ZSK preuzeti su iz podataka Carine. Podaci uvoza i izvoza usluga preuzeti su od CBK.

IV. Metodološke beleške:

BDP je bazni pokazatelj Nacionalnih računa, koji predstavlja finalne rezultate proizvodnje na svim aktivnostima rezidentnih proizvodnih jedinica. BDP može se obračunavati prema sledećim pristupima:

Pristup proizvodnje:

$$\text{BDP} = \text{BDV} + \text{PP} - \text{SP}$$

BDP = Bruto dodata vrednost

PP = porezi na proizvode

SP = subvencije na proizvode

Pristup troškova:

$$\text{BDP} = \text{FP} + \text{FBK} + (\text{I} - \text{U})$$

FP = finalna potrošnja

FBK = formiranje bruto kapitala

I = izvoz

U = uvoz

Pristup dohodaka:

$$\text{BDP} = \text{NR} + \text{OPP} - \text{OSP} + \text{BOV} + \text{PP} - \text{SP}$$

NR = nadoknada radnicima

OPP = ostali porezi na proizvod

OSP = ostale subvencije na proizvod

BOV = bruto operativni višak

PP = porezi na proizvod i uvoz

SP = Subvencije na proizvod i uvoz

Izvori podataka:

Procena Bruto domaćeg proizvoda sa pristupom troškova je bazirana na sledećim glavnim izvorima:

a) Statistički izvori podataka:

- Rezultati izvršenih anketa od ZSK-a, kao što su: anketa o budžetu domaćinstava (ABD), anketa radne snage (ARS), anketa poljoprivrednih domaćinstava (APD) i druge publikacije ZSK;
- Podaci spoljne trgovine : uvoz i izvoz roba;
- Indeks cena potrošnje (IPC), redovno realizovan od ZSK;
- Indeks vrednosti jedinice (IVJ) koji se upotrebljava za uvoz i izvoz, obračunat u ZSK.

b) Administrativni izvori:

- Ministarstvo ekonomije i finansija (MEF), za podatke o buždetu i blagu;
- Centralna banka Kosova (CBK), za podatke o Bilansu uplata (BU);
- OSBE za podatke političkih partija;
- Ministarstvo za javne poslove za podatke nevladinih organizacija (NVO).

Pristup troškova:

Bruto domaći proizvod (BDP) po pristupu troškova je zbir svih finalnih troškova roba i usluga. Ovi troškovi se dele na tri osnovne grupe : finalna potrošnja (FP), formiranje bruto kapitala (FBK) i neto izvoz i uvoz (E-I). Pošto bruto domaći proizvod (BDP) meri unutarnju proizvodnju, vrednost svih troškova uvoza umanjuje se od svih troškova upotrebom formule:

$$\text{BDP} = \text{FP} + \text{FBK} + (\text{I-U})$$

A.Finalna potrošnja (FP)

$$\text{FP} = \text{FPD} + \text{FP NPI} + \text{TFPV}$$

Finalna potrošnja je zbir finalne potrošnje domaćinstava (FPD), finalne potrošnje neprofitnih institucija koje uslužuju domaćinstva (FP NPI) i trenutne finalne potrošnje Vlade (TFPV).

Finalna potrošnja domaćinstava (FPD)

FPD je procenjena kao zbir potrošnje rezidentnih domaćinstava na Kosovu, dodajući dobra i usluge koje su rezidentna domaćinstva kupila u stranim državama (uvoz dobra na Kosovu) i umanjujući kupovinu dobra i usluga od strane nerezidentnih domaćinstava na Kosovu (izvoz usluga).

Ukupna FPD rezidentnih domaćinstava na Kosovu preuzeta je iz ankete o budžetu domaćinstava (ABD) i iz administrativnih podataka. Ono predstavlja kupovinu dobra i usluga kao i potrošnju sopstvene proizvodnje.

Finalna potrošnja neprofitnih institucija koje uslužuju domaćinstva (FP NPI)

U procenama BDP za godine 2004-2007. ova potrošnja obuhvata političke partije i nevladine organizacije (NVO).

Njihovi troškovi finalne potrošnje obuhvataju dobra i izvršene usluge od NPI i troškove NPI za dobra i usluge bez neke transformacije, u cilju potrošnje domaćinstava u vidu socijalnih transfera u naturi.

Finalna potrošnja Vlade (FPV)

Finalna potrošnja Vlade obuhvata dobra i usluge koje se nude rezidentnim institucionalnim jedinicama radi ispunjenja njihovih potreba, bilo da su ona individualna bilo kolektivna.

Glavni izbor podataka za finalnu potrošnju Vlade su podaci Ministarstva ekonomije i finansija (MEF).

Finalna potrošnja Vlade se procenjuje kao zbir Bruto dodate vrednosti (BDV) i međufazne potrošnje (MFP).

Opšta vlada obuhvata Centralnu vladu i Lokalnu vladu.

Centralna vlada obuhvata: Skupštinu, Ured predsednika vlade, ministarstva, sudove itd., kao i odeljenja, departmane ili agencije.

Lokalna vlada obuhvata opštine. Lokalna vlada obuhvata opštine.

B. Formiranje bruto kapitala (FBK)

Formiranje bruto kapitala je zbir formiranja bruto fiksnog kapitala i promena u inventaru.

$FBK = FBFK + \Delta$ u inventaru

Formiranje bruto fiksnog kapitala

Obračun formiranja bruto fiksnog kapitala (FBFK) obuhvata posedovanje svih predmetnih-imovinskih aleta i osnovne popravke predmetnih neproizvedenih aleta. FBFK obuhvata sledeće vrste aleta: stanove, ostale zgrade i strukturu, mašine i opremu.

Promene u inventaru

Promene u inventaru mere se na osnovu vrednosti ulaska robe u inventaru, umanjeno za povučenu vrednost i eventualno oštećenje robe prilikom njenog držanja u inventaru.

C. Izvoz dobara i usluga (I)

Izvoz dobara i usluga obuhvata transakcije dobara i usluga (prodaje, razmenu, poklone ili grantove) od rezidenta kod nerezidenta.

Podaci izvoza uzeti su iz Carine Kosova i izražene su u vrednosti f.o.b. (Slobodan na brodu). Podaci za izvoz usluga uzeti su iz Bilansa uplata (BU), razrađen u Centralnoj banci Kosova (CBK).

D. Uvoz roba i usluga (U)

Uvoz dobara i usluga obuhvata transakcije dobara i usluga (prodaje, razmenu, poklone ili grantove) od ne rezidenta kod rezidenta.

Vrednost uvoza roba registruje se u Carini Kosova u vrednosti c.i.f. (cena koštanja, osiguranje, vozarinu/freight), koja obuhvata prevoz i osiguranje u carini države prevoznika i carine Kosova.

Podaci za uvoz usluga uzeti su iz Bilansa uplata (BU), razrađen u Centralnoj banci Kosova (CBK).

Dodatak Br. 1: Procena privatne potrošnje domaćinstava

I. Metodologija

Vlerësimet për konsumin e ekonomive shtëpiake janë kryer përmes tre hapave (veprimeve):

U drugom koraku rezultati su agregirani prema artiklima I merenje je vršeno na osnovu ukupnog broja stanovništva.

U trećem koraku, da bi rezultati bili što verodostojniji, rezultati su agregirani po određenim grupama proizvoda I dopunjeni su podacima sa drugih izvora.

Upotrebljeni su drugi ekonomski podaci, kao što su podaci iz proizvodnje, spoljne trgovine te poljoprivrede, poreza na dodatoj vrednostii I drugi podaci (iz ankete o biznisima). Podaci iz uvoza predstavljaju glavni izvor podataka za privatnu potrošnju dobara domaćinstava. Podaci iz poreza I velikih kompanija su upotrebljeni za domaći proizvod dobara I usluga nasamo. Detalji u nastavku objašnjavaju ove pristupe.

A. Filtracija

Prvi korak filtrira kvalitativne odgovore iz ankete procenjajući verodostojnost potrošnje dobara kao najčešći artikal potrošnje. Analiza podataka ankete sa 2400 domaćinstava ukazuje na visok stepen neodazivanja; n.pr.40% domaćinstava ne izveštavaju da konzumiraju hleb i da 34% njih konzumiraju manje od 1200 kcal po stanovniku. Međutim, samo za odgovore koji su ispunili jedan od navedenih uslova utvrđene su dve grupe kriterija.

Prva granica: Troškovi potrošnje u iznosu od ili iznad 35€ mesečno.

Të gjitha përgjigjet që e përbushin këtë kriter(35€ për kokë banori në muaj) janë konsiderua si përgjigje të vlefshme. Ky kufi është përcaktua ne bazë të shportës së konsumit siç është definuar në Ministrinë e Financave (MEF). Sipas Ligjit N 2002/1. Çmimi i shportës së konsumit shërben për te përcaktuar nivelin e ndihmave sociale. Kufiri prej 35 € është i nxjerrë nga niveli i beneficioneve prej 41 € për të rritur e caktuar ne vitin 2005, sipas faktorit prej 0.85, e cila tregon ekuivalentin e konsumit për të rritur.

Svi odgovori koji ispunjavaju ovaj kriterij (35€ mesečno po stanovniku) smatrani su kao važeći odgovori. Ova granica je utvrđena na bazi potrošačke korpe kako je definisano u Ministarstvu finansija (MEF). Prema zakonu N 2002/1. ,cena potrošačke korpe služi za određivanje nivoa socijalne pomoći. Granica od 35 € vađena je iz nivoa beneficija od 41 € za odrasle određena za 2005 godinu, prema faktoru od 0.85, koja pokazuje ekvivalent potrošnje za odrasle.

Druga granica: Potrošnja hrane od 2100 kcal ili više dnevno po osobi. Koristeći troškove za prehrambene artikle I cene IPC, podaci u količinama su upotrebljeni za svaki artikal. Na osnovu sastava kalorija za svaki proizvod, vršena je diseminacija podataka konzumiranja dnevnih kalorijaria po stanovniku. Granica od 2100 kcal preuzeta je iz svetske prosečne potrošnje kalorija, dole prikazana kao trenutna prosečna potrošnja razvijenih zemalja I zemalja u tranziciji

B. Pristup protoka dobara

Pristup protoka dobara harmonizuje stepen potrošnje domaćinstava sa podacima iz drugih izvora, kako je objašnjeno dole.

Podaci uvoza/ izvoza

Podaci spoljne trgovine su administrativni podaci prikupljeni u carinama, sa jednim prostim administrativnim Dokumentom. Verodostojnost podataka iz carine je poraslo u znatnoj meri I oni predstavljaju najpoverljiviji izvor ekonomskih podataka na Kosovu. Međutim, podaci iz uvoza su osnovni izvor informacija za procenu privatne potrošnje domaćinstava, investicija I međufazne potrošnje za proizvode koje se ne proizvode u zemlji. Uvoz roba koji se registruje prostim administrativnim dokumentom procenjen je kao CIF (troškovi, osiguranje, prevoz).

Podaci iz poljoprivrede

Podaci poljoprivrede o broju životinja (telad, goveda, krave za mužu) I o usevima su korišćeni u cilju koordinacije potrošnje I za dobijanje indikatora obima za 2005.i,2006.i 2007.godinu. Podaci su osnivani na poljoprivrednoj godišnjoj anketi koju organizuje ZSK.

Podaci iz poreza

Podaci o porezima uzeti su od Poreske administracije, koja obuhvata mesečna deklarsianja poreza na dodatu vrednost, tromesečne izveštaje/obrasce o dohocima za velike, male I individualne korporacije. Podaci o porezu na vlasništvu zgrada I stanova prema opštinama uzeti su od MEF I upotrebljeni su za procenu njihovog izračunavanja.

II. Procena potrošnje domaćinstava

Filtriranje podataka iz ABD vodi u novim procenama potrošnje domaćinstava. U zavisnosti od drugih podataka, po mogućnosti, za svaku grupu artikala, vršena su ažuriranja kako je navedeno u nastavku:

A. Hrana

Konzumiranje hrane na sažet način proizilazi iz filtracije uzorka. Tokom filtriranja podaci iz uvoza na petošifrenom nivou COICOP-a su upoređeni sa podacima iz ABD. Za proizvode: pirinač, šećer, voće-agrumi, kafa, koje se ne proizvode kod nas, uzeti su samo podaci iz uvoza. Za druge artikule, gde je uvoz veći od potrošnje, izvršena su ažuriranja za procenu potrošnje.

Tačniji rezultati su vađeni i sa izvršene kontrole poljoprivrednih podataka. Broj životinja je upotrebljen za upoređenje konzumiranja mesa. Šifre iz domaće proizvodnje u gornjoj tabeli su približne podacima proizvodnje mesa iz poljoprivredne ankete. Iste važe i za proizvodnju mleka.

B. Alkohol i duvan

Konsumi i këtij lloj grup malli është marrë kryesisht nga të dhënat e importit si dhe nga Tatimi mbi vlerën e shtuar (TVSH) nga prodhuesit e verës, birrës dhe cigareve.

Një kontrollë shtesë është bërë në konsumin e cigareve, duke marrë të dhënat nga ABESH për konsumin ditor të tyre. Të dhënat nga importi dhe prodhimi vendor janë shfrytëzuar në anën e furnizimit. Duke përdorë çmimin mesatar për cigaret e prodhuara dhe të importuara, është nxjerrë numri i përgjithshëm i pakove.

Potrošnja ove vrste grupe proizvoda uglavnom je uzeta iz podataka uvoza i od Poreza na dodatu vrednost (PDV) od proizvođača vina, piva i cigareta.

Jedna dodatna kontrola izvršena je na potrošnji cigareta, uzimajući podatke iz ABD za njihovu dnevnu potrošnju. Podaci iz uvoza i iz domaće proizvodnje su upotrebljeni kod snabdevanja. Koristeći prosečne cene za proizvedene i uvezene cigarete, dobijen je ukupan broj pakovanja.

C. Odeća i obuća

Grupa odeća i obuća predstavlja jedinu grupu dobara za koju podaci iz ankete su veći od podataka iz importa. Proizvodi odeće uglavnom se uvoze sa niskom cenom i razlike se mogu objasniti sa trgovinskom maržom u trgovini na malo, koja se kreće od 80 do 100%.

D. Stanovanje

Ažuriranje potrošnje u ovoj grupi je približno identična sa prethodnim procenama, izuzev pojedinih malih adaptiranja kod uvoza benzina i drugih goriva). Materijali upotrebljeni za popravak i održavanje zgrada, kao i usluge popravka i održavanja zgrada su uključena u stanarini vlasnika kuća.

Podaci o potrošnji električne energije uzeti su od KEK-a, proizvodnja energije namenjena za domaćinstva.

E. Snabdevanje

Retke kupovine/nabavke dugotrajnih dobara kao i podaci iz uvoza su upotrebljeni za procenu troškova u vezi potrošnje nameštaja. Podaci o uvozu u bitnoj meri prekoračuju troškove snabdevanja koje izveštava ABD.

F. Zdravstvo

Podaci o farmaceutskim proizvodima, ostalim lekarskim proizvodima i o svim terapijskim aparaturnama uzeti su iz uvoza i potom su korigovani na bazi troškova opšte Vlade za lekove koji su obezbeđeni u bolnicama.

G. Transport

Podaci uvoza su upotrebljeni za dobijanje potrošnje roba (auta, rezervnih auto delova i goriva). Osamdeset odsto (80%) od uvoza benzina i trideset odsto (30%) od uvoza nafte je klasifikovano kao privatna potrošnja domaćinstava, posmatrano po svim godinama. Troškovi za usluge i prevoz putnika uzeti su iz ABD i harmonizovani su sa podacima poreske administracije

H. Komunikacije

Potrošnja "telefonskih usluga" se dobija upotrebljavajući porez na dodatu vrednost od PTK. Pretpostavlja se da dve trećine telefonskih usluga spadaju u troškove domaćinstva, dok jedna trećina u sektor biznisa. Podaci uvoza su glavni izvor za potrošnju telefonske opreme.

I. Rekreacija i kultura

Najveći deo artikala iz ove grupe je pretežno uzet iz uvoza. Unutrašnja proizvodnja obuhvata novine i igre na sreću. Rezultati ABD su upoređeni sa podacima poreza.

J. obrazovanje

Podaci za obrazovanje uzeti su iz ABD koji su prilično nepromenljivi posmatrano po svim godinama.

K. Hoteli i restorani

Podaci poreza su osnovni izvor za potrošnju ugostiteljskih usluga (hoteli, restorani) koji su u skladu sa podacima iz ABD.

L. Razno

Potrošnja raznih artikala obuhvatajući podatke iz ABD i podaci iz uvoza.

Dodatak 2.

Tretiranje Misije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) u Statistici Nacionalnih računa

Misija Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) je jedinica Ujedinjenih nacija, to jest međunarodna organizacija. Po pravilu, Sistem nacionalnih računa 1993.godine (SNR1993) međunarodne organizacije smatra kao ponudioce usluga na celom svetu prema potpisanim sporuzimima i kao takve one su nerezidenti nijedne države (SNA 1993, stavka 4.164(b) i 4.165). Međutim, UNMIK je posebna međunarodna organizacij iz dva razloga. Prvo, stvorena je da ponudi vladine usluge samo za rezidente Kosova, a ne za svet kao celine. Drugo, određeno je da će biti prisutna za jedan određen period, a ne na neodređeno vreme.

Na osnovu navedenih činjenica, postoje dva moguća načina pristupa tretiranju UNMIK-a u nacionalnim računima Kosova. Sa prvog gledišta, publikovani podaci UNMIK tretiraju kao posebnu međunarodnu organizaciju koja vrši usluge upravljanja za rezidente. Sa drugog gledišta, koje bi se moglo primeniti na sastavljanju nacionalnih računa, UNMIK, kao jedna od običnih međunarodnih organizacija, aktuelno pruža usluge za svet u celini.

Prema prvom tretiranju, usluge koje su vezane za UNMIK smatrano je da su proizvedene unutar zemlje, pošto se one proizvode i konzumiraju unutar ekonomike teritorije Kosova za dobitke Kosova. Kao netrgovinske usluge, njihova vrednost se izračunava sa troškovima proizvodnje kao zbir:

- (a) nadoknada rezidentnih radnika i fiksne kapitalne potrošnje; i
- (b) troškovi međufazne potrošnje za robe i usluge (sa troškovima nerezidentnih zaposlenika registrovanim pod uvoz usluga). Finansiranje ovih usluga se registruje isto kao aktuelni transferi iz inostranstva.

Prema drugom tretiranju, Bruto domaći proizvod (BDP) Kosova neće registrovati ni proizvodnju niti potrošnju za usluge vlade Kosova koje su vezane za UNMIK. Umesto toga, Kosovo bi registrovalo zarade rezidentnih zaposlenika UNMIK-a na Kosovu kao primarne dohotke iz inostranstva.

Prema prvom tretiranju, za druge jednake stvari, Bruto domaći proizvod (BDP) Kosova obuhvataće proizvodnju usluga vlade Kosova koje su vezane za UNMIK, sa bilo kojim finansiranjem s polja koji nastavlja da se prikazuje ka aktuelni transfer, toliko dugo dokle god UNMIK ponudi ove usluge. Do vremena kada će vlada Kosovo preuzeti ponuđivanje ovih usluga, a ponuđivanje od strane UNMIK-a će da opada, smanjivanje BDP će biti rezultat koji je utican od porasta ranijeg BDP.

Prema drugom tretiranju, za druge jednake stvari, Do vremena kada će vlada Kosovo preuzeti funkcije UNMIK-a, BDP Kosova će porasti i odraziće povećanje vladinih usluga. Što je uticaj UNMIK-a manji, primarni dohoci će ravnomerno beležiti pad. Bilo koje finansijsko povećanje iz inostranstva da pomogne Vladi Kosova da preuzme proizvodnju ovih usluga prikazaće se kao porast aktuelnih transfera iz inostranstva.

Tokom perioda tranzicije, prvo tretiranje UNMIK-a, kao posebna međunarodna organizacija, proizvodi viši GDP za Kosovo od tretiranja UNMIK-a kao obična međunarodna organizacija. Dok uticaj UNMIK-a opada, obračunavanje BDP iz oba tretiranja će biti na istom nivou.

Zavod za Statistiku Kosova kratak opis

Zavod za statistiku Kosova, je stručan zavod koji deluje još od 1948 godine i prešao je kroz sve istorijske faze, sa organizacionom strukturom prema tadašnjem državnom uređenju. Dana 2 avgusta 1999. Zavod je ponovo započeo svoj profesionalni rad, nezavisan, u okviru Ministarstva za javne poslove. Zavod se finansira od konsolidovanog Budžeta Kosova i od donatora za posebne projekte .

Zavod za statistiku Kosova deluje shodno Pravilniku 2001/14 koji je stupio je na snagu 2 jula 2001. Jedan Master plan (srednjoročni) o razvoju statističkog sistema u skladu sa evropskim statistikama je u fazi razvoja.

Organizaciona struktura: *Četiri departmana proizvodnje* (Departman ekonomske statistike i nacionalnih računa, Departman statistike stanovništva, Departman socijalne statistike i Departman poljoprivredne statistike i sredine) , *sedam statističkih područnih odeljenja* (Đakovica, Gnjilane, Mitrovica, Peć, Prizren, Priština i Uroševac), kao i dva departmana podrške (Departman metodologije i Informativne tehnologije i Departman administracije), *čine strukturnu izgradnju ZSK-a*.

Ukupno ima 134 zaposlenih, od toga 96 (71.6 %) u sedište zavoda, a u područnim kancelarijama 38 (28.4 %) .

Imamo profesionalnu podršku i saradnju sa međunarodnim institucijama. Zavod za statistiku Kosova u celosti pokriva teren zemlje. Za sprovođenje anketa na terenu upotrebljavamo adekvatan uzorak i metodologiju. Tokom prikupljanja izveštaja od izveštajnih jedinica, angažujemo; profesionalne radnike, tehničare, civilne službe (matičare), kao i popisivače na terenu iz područnih kancelaria.

Jedna ekipa koja se sastoji od domaćih i međunarodnih eksperta angažovana je na Projektu o Popisu stanovništva.

Misija Zavoda je ispunjavanje potreba korisnika za redovnim statističkim podacima i analizama u cilju podrške Vladinim departmanima, i da bi njima obezbedio potrebne informacije na donošenju odluka, ali i ostalim korisnicima na Kosovu.

- **Adresa:** **Zavod za statistiku Kosova, Ul. "Zenel Salihu"br.4 Priština**
- **Telefoni:** **Sedište Zavoda 00 38138/235 111**
Direktor + 381 (0) 38 235 157
- **Fax:** **+381 (0) 38 235 033**
- **E-mail:** ekonomic@ks-gov.net
- **Web-site:** www@ks-gov.net/esk